

Z

Na straně českých stavů bojovalo přibližně 20 000 vojáků, na straně Habsburků asi 28 000. Tato přehra však nemusela být rozhodující, neboť stavovské vojsko zaujalo výhodnější pozici na návrší. Habsburskému vojsku se však podařilo protivníky porazit a zahnat na útek.

Fridrich Falcký je pro svou krátkou vládu označován jako „zimní král“.

9

Vysvětlete, proč byl Fridrich nazýván právě „zimním králem“, a ne např. „králem letním“.

P

Pavel Skála ze Zhoře o této bitvě ve své Historii české napsal:

„... tou nešťastnou a krvavou bitvou na Bílé hoře, před Prahou svedenou, uvalila se na týž národ a vlast naši bída, pád a potlačení dokonalé, z něhož Čechové nijak vyběstí nemohli...“

Schematické vyobrazení bitvy na Bílé hoře (dobová rytina)

FERDINAND II. (vládl 1620–1637)

Po porážce stavovského vojska se vlády v zemi ujal původně odmítnutý Habsburk **Ferdinand**, který byl zároveň císařem Svaté říše římské. Tvrdě potrestal vůdce povstání. Dne 21. června 1621 nechal na **Staroměstském náměstí** v Praze **popravit dvacet sedm předních účastníků odboje**. Tato hromadná veřejná poprava neměla v českých dějinách obdobu.

Z

Popravy vykonal **kat Mydlář**. Popraveni byli tři vysocí šlechtici, sedm rytířů a sedmnáct měšťanů. Mezi nimi např. šlechtic, cestovatel a spisovatel **Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic** nebo lékař **Jan Jesenius**. Hlavy dvanácti popravených byly pověšeny pro výstrahu na Staroměstské mostecké věži. Místo popravy je dnes označeno kříží v dlažbě. Zbožný Ferdinand po podepsání rozsudků podnikl pout' do rakouského poutního místa Mariazell [mariacel], kde se modlil za spásu své duše.

P

Český šlechtic a literát Mikuláš Dačický z Heslova, žijící na přelomu 16. a 17. století, tuto událost zaznamenal slovy:

„Při popravě truben a bubnováno bylo, aby nařikání těch, jež konce brali, slyšáno nebylo.“

(Mikuláš Dačický: Paměti kutnohorské)

10

Jaký nejvyšší trest může udělit soud v ČR v současné době?

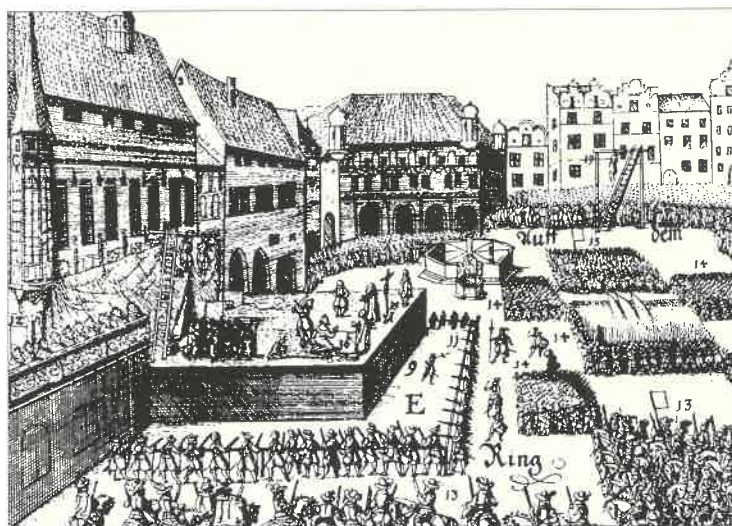
Porážka českého stavovského povstání a jeho tvrdé potlačení vyvolaly vlnu **emigrace*** českých a moravských nekatolíků z řad šlechty. Jejich majetky byly zabavovány a nový král jimi odměnil věrné katolické pány. **Moc katolíků tak narostla**. V zemích Koruny české začalo docházet k **obracení protestantů na katolickou víru** – tzv. **rekatolizaci**. Rudolfův majestát byl zrušen.

11

Koho se týkal náboženský smír uzavřený za Vladislava Jagellonského?

PT

Emigrují občané některých zemí i v současnosti? Uveďte příklady.

Staroměstská poprava 27 účastníků odboje (dobový plakát)

Ferdinand II.
Je vyobrazen s dvorským trpaslíkem a jeho psíkem.

* **emigrace** – vystěhování do ciziny

OBNOVENÉ ZŘÍZENÍ ZEMSKÉ

V roce 1627 vydal **Ferdinand II.** tzv. **Obnovené zřízení zemské** pro Čechy a o rok později pro Moravu. Velká část jeho ustanovení platila až do roku 1848. Dnes bychom je mohli chápat jako **ústavu**, tedy zákoník, podle něhož se má země řídit. Přijetím tohoto zákoníku byl v Čechách a na Moravě položen základ novému státnímu zřízení, kterému říkáme „**absolutistická monarchie**“.

OBNOVENÉ ZŘÍZENÍ ZEMSKÉ (1627)

- stavy nemají právo zasahovat do státních záležitostí
- veškerá moc je v rukou panovníka
- Habsburkové mají dědičné právo na český trůn
- jediné povolené náboženství je katolické
- nekatolíci musí buď zemi opustit, nebo přestoupit na katolickou víru – tzv. rekatoлизace

Obnovené zřízení zemské **oslabilo postavení stavů**. Od této doby se o důležitých věcech rozhodovalo na císařském dvoře ve Vídni. Důsledkem vyhlášení tohoto zákoníku byla další **emigrace řady významných osobností**. Mezi nimi bylo také mnoho vzdělaných lidí. Jejich odchodem **upadla** v našich zemích **vzdělanost**.

Nejznámějším českým pobělohorským emigrantem byl biskup jednoty bratrské a pedagog **Jan Amos Komenský** (žil 1592–1670), který je dnes označován jako „učitel národů“. Po pobytu v Uhrách, Polsku a na dalších místech Evropy zemřel v Nizozemí, kde je pohřben (ve městě Naarden).

P

Na internetu vyhledejte více informací o Janu Amosovi Komenském, запиšte některou jeho myšlenku. Uspořádejte o této významné osobnosti besedu.

PT

Vysvětlete, proč bývá Jan Amos Komenský nazýván učitelem národů.

Jan Amos Komenský

TŘICETILETÁ VÁLKA (1618–1648)

České stavovské povstání odstartovalo **boje mezi katolíky a protestanty v celé Evropě**, které trvaly třicet let a jsou označovány jako **třicetiletá válka**. Tato válka nebyla jen **náboženským**, ale také **politickým konfliktem**. Habsburkům v ní šlo o **ovládnutí západní a střední Evropy**. Tomu chtěli zabránit jejich protivníci, zejména Francie. **Proti Habsburkům** se spojilo několik evropských států: **Francie, Anglie, Nizozemí, Švédsko a Dánsko**.

ALBRECHT Z VALDŠTEJNA

Nejvyšším velitelem císařské armády Ferdinanda II. byl český šlechtic **Albrecht z Valdštejna**, který vybojoval pro Habsburky řadu vítězství, dokonce sám financoval výzbroj armády.

Z

Albrecht z Valdštejna pocházel z chudého šlechtického rodu. Od mládí působil jako voják. Původně byl členem jednoty bratrské, brzy ale přestoupil na katolickou víru. Za stavovského povstání bojoval na straně Habsburků. Po bitvě na Bílé hoře získal velkou část majetku zabaveného účastníkům povstání, zejména výnosné statky v severních a severovýchodních Čechách, jejichž centrem byl Jičín. Jeho panství bylo malým „státem ve státě“. Získal dokonce právo razit vlastní mince. V Praze na Malé Straně koupil velký pozemek, na kterém nechal postavit nádherný palác.

12

Víte, jak se palác postavený Albrechtem z Valdštejna nazývá? Která státní instituce v něm v současné době sídlí?

Albrecht z Valdštejna

P

emigrace: **anglicky** – **emigration** [emi'greɪʃn]
německy – **die Emigration**

* **absolutistická monarchie** – stát, v němž je vláda soustředěna v rukou krále nebo císaře
Absolutistická monarchie: Zeměpis 7, 1. díl, str. 11
Emigranti – Komenský: Čítanka 7, str. 133

P

poprava: **anglicky** – **execution** [ˌeksɪ'kju:ʃn]
německy – **die Hinrichtung**